

מסורת הש"ס

(א) [תוספתא פ"ט, ג] רש"י ו[אין מנשה שמעמית אר' והמכורין] (א) י"י כ"י, (ד) [נעל מו:]; (ח) י"י כ"י, (ו) [נעל מנחם ב:]; (ז) עין כרל"ס, (ח) [ז"ל פיר של גפרית]; (ט) [ז"ל פירות]

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אילני וכו', הלא למחר כצ"ל ומינה א"ל נמחק:

תוספות ר"ד

א"ל רבא לר"י טעמא מאי דלא שביק איניש נפשי' ויהיב לאחריני. מה אנו צריכים לזה הטעם ה"ה גילתה דעתה שלא להקנות' בק"ג נתתה לה. ותו דלקמן מפליגין בין כלם למקצתם שמקצתם קנה המקבל ולפנה קנה כיון שגילתה דעתו שאני מתקין אלא להבריה. א"י בסתם ה"י המעשה ולא אמרה לעדים שום דבר בשעת המתנה אלא סתם דעתה גאו אומרים שלא בכתובה כ"א להבריה (א) אמר' דרב וזוטרא בר טביומי כתבתוהו נכסה למר וזוטרא בנה אמרה דביעני לאנסובי ל"י לרב זביר לטוף אינסוב אגירשה אתה לקמה דרב"ב אבא מר משום אנסובא הוא והא אינסיבא א"ל ר"ה ברי' דר"י משום דאתוהי ממולאי קרנא מרמי מילי ממולאיתא אפילו למ"ד (מכרין) [מכריתן] קני הי"מ דלא גליא דת"י הכא לא גליא דעתה אלמא מאי דאמר' הכא (ומכריתן) [במכריתן] לא מיראי אלא היבא דלא גליא דעתא אלא בסתמא הוא דאמרין גליא דעתא הכי. ונ"ל שז"ל הוא וכך צ"ל בפירוש המורה. ולא הורעיס לעדים ודשטימי הסופר תיבת ולא: לטוף אינסיבה ואגירשה אתאי לקמה דר"ג קרנא ר"י לשטרא. פי' שביטל שטרא ואמר לא קנתה שלא בכתובה כ"א להברית ולא להקנותם ק"ג והורחי הנכסים לאמה. ונ"ל דקא היבא דאינסיבה לא עבדי' ל"י אלא היבא דמיגרשה דל"ל מירי אבל היבא דיתבי תחת בעלה ואית לה מונוי ופרסטה מבעלה לא דתא במקצת נכסים מ"ה מתנה קיימת דכיון דשריא לנפש סמכא בהאי שטרא כ"ש הכא דקיימא תחת בעלה) (עין בהל' שו"ע הגאון מהא"ס סברא). אלא שז"ל לקמי' דמ"ע א"ל חזי מר נחמן חקלאה היכי מקרע שטרא דאנשי. א"ל אימא לי איזי גופיה דעובדא היכי הוה א"ל הכי והכי א"ל א"ל מר שבר מתבחתא אמתה הכי א"ר חנילאי בר אדיי אמר שמואל אנא מורה הוראה הוה ש"י שקבל שטרא מריש גלותא. ואם רבא לר"י שטר מברחת אקרענו א"ל רבא לר"י טעמא מאי א"ל שביק איניש נפשיה ויהיב לאחריני (א"ל) ה"מ לאחריני אבל לברתא אפ"ה במקום

אסאי לקמיה דרב נחמן. לתבוע את צמה להחזיר לה הנכסים והצמ הוציאה שטר מתנתה וקרעיה ר"ג: **חקלאה.** אינו צקי דיינין. ומר עוקבא אב צ"ד הוה: **מורה הוראה.** אני. נעלמי רשות מריש גלותא כדאמר' צ"ק דסנהדרין (דף ה.) דמהני רשותא ולא יכני רשותא אלא לבקי בדבר: **אס יבא שטר מברחת** לר"י. שירצה המקבל מתנה להחזיק בנכסים על פיו שלא להחזירם לנותן אקרענו. ולקמיה פריך הווא"ל ולאו שטרא הוא הילך הועיל להצרים: **א"ל רבא לרב נחמן.** כשקרע אותו שטר היכי סמכת צהא אדשמואל וקרעת ליה: **טעמא מאי.** אמר שמואל אקרענו: **דלא צניק איניש נפשיה כו'.** ולא גמר להקנותו אלא צעד צעד שהוא דואג מחארים שלא יחזיקו צדם: **ה"מ.** דעתוהו לאיש נכרי הוציא למימר דלא גמרה ואקניא: **אבל נצרכה ידעה לה.** מתנה חלוטה: **שטר פסים.** שטר פיוסים שמפייסו לקבל מתנה זו להפקיע זכות צעלה קודם נישואין ולא שזכה מקבל זה צדם: **אס רבא.** המקבל **זה:** **מחאק צה.** ומחזיק צהן עולמית: **עד שסכמו.** צטרו זה מהיום ומיום שן ולכשאלה יס כחן הצרכה מצעלה לאן צלזכות תאמר אני רוצה א[צמתנה ונמאל קיימת למפרע ואס זה שנכתב שטר יבוא להחזיק תאמר אני רוצה]: **קננהי לוקת.** מיוצמא דשמואל: **הא צבולה.** כי אמר שמואל לא קני צבותצת לו כל נכסיה דכיון דאן שיריה מרדי לנפשה אס מתגרש צלן סדרי דלא גמרה ומקננהי ואלא דקמני ראה מחאק צה צבותצת מקצתן: **ואי לא קננהי לוקת לקנינהו צעל.** לשמואל צבותצת כולן דלמר לא קני כיון דלא קני מאי צברתה איכא לקניניהו צעל ויאכל פירות וירשנה אס ממות מתמיו: **נכנסים שאין ידועים.** שהרי ע"מ שאין שלל נשאל דסבור שמתנה גמורה: **מרתנ' והוא אסאי פירות.** והקנן קיימת לה שלא מיקנו לו חכמים תחת פירקונה אלא פירות': **שמינ אופס** כו'. דקסצר מה שגדל צרשמו הוו פירות ומה שלא גדל צרשמו הוו קין לפיכך מה שדמי הקרקע יקרים עכשיו צבלי צמאזה וז צריך ליתן לה דמים ויקנו מהן קרקע ויאכל הוא פירותיה: **וחכ"א.** אף אלו שלא גדלו צרשמו מורת פירות נתנו צהן הווא"ל והקרקע קיימת לה: **ציילאס.** אס צא לגרשה: **פירות המחוברין לקרקע צניינספה שלו.** כלומר צשעת נפילתן שלו כצבנן וצגמ'

[ע"צ] פריך היינו ת"ק: **יציילאספה שלה.** המגרש את אשתו והיו צנכסים פירות מחוברין נוטלין עסקותיה עם פירות צצכן: **צניינספה שלה.** וילקח מהן קרקע והוא אוכל פירות': **וציילאספה שלו.** דמה שסדק ותגל צצועדה מתמיו זכה צהן מדין פירות נכסי מלוג: **גב' פשיטא לי ארעא וצבי ארעא.** נפלו לה כספים וצאלו ליקח לה קרקע זה אומר קרקע צת וריעה אני רוצה וצאת אומרת צמים אני רוצה ליקח או איפוך: **ארעא.** צצנינן מינייהו ששכרה מרצוה ואינה מרקצמ ושיינס מעצבים הצעל יכול לומר דבר שפירותיו מרצבים אני חפץ וכן אס צא הוא ליקח צית יכולה היא לומר אני רוצה צצבר שהוא כלה והולך והקנן מתמעט: **צסי.** שכן מרצוה מדקל"ש קשן עשוין ליצש: **דיקני.** תמרים: **אילני.** אילנות: **אצא.** יער לתחוק לעצים: **וצרסא.** אילנות של עוזרדין ולא היו פריין חצוב להן וקולצין אותן לעצים: **ופירא דכוורי.** חפירה של דגים שקורין ויוי"ר: **אמרי לה פירא.** אס נפלו לה צירושא קניל"ת העצים ודגים צצחפירה הוא פריין והקרקע הוא קקן: **ואמרי לה.** כולוהו הוו קרנא הווא"ל והעצים והדגים כלים והכל

האשה שנפלו פרק שמיני כתובות

עט.

עשאום כנכסים שאינם ידועים ואליבא דר"ש. פסק ר"ח כר"ש כנכסים שאינם ידועין וכן נראה מדקאמר ואליצא דר"ש משמע דכל הני דצבירא לכו שטר מצרחת לא קנה צבירא לכו כר"ש דאי צעי למימר דתקינן רצנן משום תקנת מצרחת כמו שאומר ר"ש צנכסים שאין ידועין ואפי' רצנן דר"ש מודו צה ועלום לית הילכתא חוטיה א"כ הל"ל עשאום כנכסים שאין ידועים לצעל אליצא דר"ש צלא וי"י דהוה משמע דכי היכי דנכסים שאינם ידועים לא משמעצדי לצעל אליצא דר"ש ה"נ מצרחת לכ"ע ומדקאמר ואליצא דר"ש משמע דוקא לר"ש משום דע"י הצרכה הוו נכסים שאינם ידועים וכבר צא מעשה שטר מצרחת נכסיו לפני ר"ת שרצה ללוות ורצה שלא ישמעצדו נכסיו לצעל חצו צה שטר מצרחת נכסיו ונכסיו ישמעצדו נכסיו ונכסיו לאשמו ואמר ר"ת שהשטר קיים ומגצין ציה דדוקא הכא דהוי מצרחת דלא קני לכו צעל ו' דהוו נכסים שאין ידועים אמרינן דודאי להצניח נתכוון אצל צנמעשים אלו דאי לא הוי קני לוקח הווא קני להו צ"מ והאסר וכוין דצכסי לא הוי מוצרצ אית לן למימר דלמתנה גמורה איכיון: **רבן ל' ואיצי דקא'.** היינו כפ' ר"ת צהמוכר את הספינה (צ"צ דף פג. וסג): דדקלים מתקיימין הרצה ולא כרצצ"ס דפי' ההס דלין מתקיימין יותר מד' וי' שנים גצי הא דלמר רצ ציד דקל אין לו גוע: **איצינ' וגופני איצינ'.** משמע דגופני מרעני מאלניו וכו"ש מדקלי דעדיפי מאלניו וסס דלמרנין צהצובל (צ"ק דף צג. וסג) אריסיה דשמואל אייתי ליה תמרי טעמיניהו טעמא דחמרצ אמר קא מחכסי צנופול כולי האי (א) א"ל למחר אייתי לי מקורייהו משמע דגופני עדיפי מדקלי וי"ל דדקלי עדיפי צזה שאין צריך להוציא עליהם כלום כדי לתקן אצל פגנים צריכין וליאם מרצוה למר ולתמן הכרס דאס לא כן מתקלקל ומי שיכול לטרות לעודס ולשומרס כרלוי יס צהן ריוח גדול: **בצלא דמאצא.** ר"ח גריס גועו מחליף קרנא אין גועו מחליף פירא פי' דבר שאולל הפירות והקנן מתקיים וכו קרנא ואין מוכרין אותו ליקח ממנו קרקע ודבר שאולל כלה שאין גועו מחליף הוי כאליו נפלו לה פירות וילקח צהן קרקע ולפ"י אמרי לה פירא הוא דקאמר' להאי כללא דהא אצב וצדמא ופירא דכוורי

אין גוען מחליף דכפי' צנוטרס וקסא לרצצ"א דמשמע דלמרי לה קרנא קאמר' להאי כללא מדלצ נקט אמרי לה פירא לכוין ששול דלמר רב נתמן לקמן עיילא הוי גילמא פירא הוי מיכסי צהן כ"י הל"ל קרנא הוי ועוד דא"כ הא דקמני (י) פיר גפרית ומחפורת של צריך ר"מ אומר קקן הוי גמי (י) פירות דחשיצ כקקן המתקיים והצעל אוכל פירות וא"כ קשיא דר"מ אדר"מ דהא קמני צצמניתין דלר"מ פירות מחוברין שמינ אותם כמה הן יפינ וילקח צהן קרקע והוא אוכל פירות וגפרית וצריך לא גרעיי מפירות מחוברין ועוד דהשחא הוי ר"ג כר"מ וגראה כפי' הקונט' ור"ת גרס כר"ס ומפרש דלאו צנפלו לה פליגי אס ימכרס אס לאו דהא קפי' אהא דקאמר פשיטא ארעא וצבי ארעא דלארי צנפלו לה כספים ואהא קאי פלוגמיהו ומפרש דהאס נפלו לה כספים ורוצה הצעל לקנות צהם אצא וצדמא ופירא דכוורי וכן משמע מתוך פירוש ר"ח דמפרש גועו מחליף קרנא כו' הלכך היכא דקמני וכל

פסק הלכה כר"ש: **מתנ'.** נפלו לה כספים. ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות. פירות הלשוין מן הקרקע ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות והמחוברים לקרקע אר"מ שמינ אותן כמה הן יפינ בפירות וכמה הן יפינ בלא פירות והמותר ילקח בהן קרקע והוא יאכל פירות וחכ"א פירות המחוברים לקרקע שלו והתלושין שלה ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות רש"א מקום שיפה כחה בכניסתה הורע כחה ביציאתה ומקום שיפה כחו ביציאתה הורע כחו בכניסתה כיצד פירות המחוברין לקרקע בכניסתה שלו וביציאתה שלה והלושין ביציאתה שלו ובכניסתה שלה. פי' אם נפלה לה כספים לא יאמר הבעל אישחר בהן והשכר שלו והקנן קיים לאשה שמה יכלו. וכן פירות התלושין לאן [אבלול אלא] ימכרו ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות'. ואם נפלו לה פירות מחוברין לקרקע כגון שדה וורט או אילנות טעונין פירותיה ור"מ הוי שגדלוהו פירותיו כחן אילין הוא ברשות הבעל והן שלו. אבל מה שגדלו כבר קודם שיוכה בהן הוא של (בעל) האשה. והאין עושים. שמך השדה כמה היא יפה

ד א ב ג מ"י פכ"ב מהל' אשות הל"ב ופ"ו מהל' ויביה ה"ל יא קמנ לאון פ"ט טו"ע ארעא פי' ט סעיף ו ופי' פה סעיף ז:
ד ה מ"י פכ"ב מהל' אשות הל' כה טו"ע עס פי' פה סעיף יג:
ו ה מ"י עס הלכה כ' טו"ע עס סעיף טו:
ז ו ז מ"י עס ה"ל נג טו"ע עס סעיף יג:

לעזי רש"י

וייז"ר [ויביב"ד].
ברית דגים.

תוספות ר"ד (המשך)

לר"י וא' קשה ואומת'י ל' מרבנן תסיין מרשב"ג דאמר רבא בב"ח אר"י כ"י ששנה רשב"ג במשנתו הל' וכו', תשובה. הא אמרן בפירקין דעיל תרי אמוראי אליבא דר"י ואפילו לרבא נמי דוקא במשנתו קאמר אבל לא בברייתא והלכך בברייתא אהורינו לכללא יחיד ורבים הלכה כרבים. א"י וירא ל"ק פי' מאי דאמר' רבנן דקנה מקבל מתנה והו במקצתן דכיון דשריא לנפשה בכל לב יתבה ל"י הוא דאר"י לא קנה זהו בכל נכסיה. דכיון דלא שירא לנפשה מידי בודאי אמר' ל"ש איניש נפשיה ויהיב לאחריני והכי אמר' בפרק מ"ש חמשה דאס שיכתבו כל נכסיהם ומברחת חדא מנייהו. ומקשה ואי לא קננהו לוקח לקנינהו בעל. פי' כיון שנתנת הברחת בטלה א"כ יקנה הבעל נכסים ויראלל פירות בחיי' וצא מתא ירשנה. אמר אביי עשאוהו כנכסים שאין ידועין לבעל ואליבא דר"ש. פי' כי היכי דאמר ר"ש כנכסים שנפלו לה במו"ה מפני שאין רשותן של בעל עליהן הן של אשה ואין לזכות עליהם ה"נ אמר' הכא בחיי' הנכסים שכיון שרואה הבעל שנתנה נכסים במתנה מתאש מהן ואין לו שום זכות עליהן ומכאן מוכח שמקבל המתנה לא זכה בהן לא בחיי' ולא לא"מ. אלא כל המתנה בטלה וה"ה של אשה בחייה ובמותה לירש' ומ"ה מקדשה לקנינהו בעל וגם מדמה אותם לנכסים שאין ידועים שהן של אשה לכל דבר למוכרן ומכרה קיים ולא כמי' למעלה. וכתב ר"ת ור"י ש"מ דהל' כר"ש. וזרבל מדקאמר ואליבא דר"ש משמע שאין ה"ל כמותו וה"ס ק"מ לא קנה הבעל ונכסי המברחת אשך היכי דאר"ש כנכסים שאין ידועים לבעל דבעל מתאש ולא קנאם ה"נ אמור רבנן כנכסי המברחת. ואע"ג דפליגי בכנסים שאין ידועים ההם מפני שלא ידע בהן ואין יאושון יאוש שאילו היה ידע לא היה מתאש אבל כשהוא רואה שנותנת לאתר מתאש מ"מ יאוש גמור. ומ"ה לא קנאם לעולם ולעולם כנכסים שאין ידועים לא פסק אביי הל' כר"ש. אלא הורירא לכללא יחיד ורבים ה' כרבים ואין לחלק בין ידועים לשאינן ידועים ובכלל אם מכרה נתנה הבעל מוציא מיד הקניות (והרב

(א) ז"ל ועוד רליא מאל דלמרינן צצ"י (דף קי"א) דלמיה דרב וזוטרא כו'. (ב) וכו' תוס' צ"ב (דף ק"א) ד"ה גילא.